

Z pražákova notesu VIII

Abychom tu bydleli rádi...

Vzpomínám si matně na jeden výrok o středních Čechách, který jsem kdesi četl: „*Bydlím tu, narodil jsem se zde, ale na dovolenou jedu raději někam, kde to je hezké...*“.

Obávám se, že odráží přístup mnoha lidí. Samozřejmost našeho okolí nás vede k lhostejnosti. Tento region má při tom, bez přehánění, naprosto výjimečné podmínky mezi všemi ostatními nejen v České republice, a v mnoha ohledech i v Evropě či ve světě vůbec. Patří mezi světově nejzajímavější lokality z hlediska geologické stavby (včetně dochovaných paleontologických nálezů) a i proto se vyznačuje také ohromnou rozmanitostí přírodních podmínek a z nich plynoucích podmínek kulturních. Málo kde byste na srovnatelně velkém území našli tolik typů horninového podkladu, různých přírodních stanovišť s rostlinami a živočichy a především tolik rozmanitou a přesto vyváženou krajinu. Je zde dostatek vody, lesů, úrodné půdy, přiměřeně členitý terén, nerostné suroviny, příhodné podnebí a „rozumné“ vzdálenosti mezi tím vším. Od pravěku byly střední Čechy u nás spolu s jižní Moravou intenzivně využívanou sídelní zónou. Artefakty, které tu zanechali pravěcí lovci, Keltové, Slované i bezpočet málo prozkoumaných skupin mezi těmito národy dosvědčují, co je největší přednost území krajiny středních Čech – totiž **obyvatelnost**.

Našinci to ale někdy připadá málo. Není tu, pravda, moře, ledovec, poušť... Nejsou tu tyto (právem) obdivované kuriozity. Naší největší kuriozitou zůstává právě ta rozmanitá, celoročně obyvatelná a všem živlům podivuhodně odolná krajina (**ta, kterou jinde nemají a závidí nám ji s postupujícími změnami prostředí čím dál víc**).

Do značné míry ale platí u krajiny, stejně jako u domova, že „jak si to tu uděláme, takové to budeme mít“. Promyšlenými zásahy v krajině rozhodujeme o tom, co z minulosti má v krajině přetrvat, přestože se mění způsob života jejích obyvatel. Krajina primárně neslouží jen k uspokojování našich momentálních potřeb, to by bylo trochu málo. Naopak, člověk by měl naplňovat potřeby krajiny tak, aby ji uchoval ve stavu, kdy je možné z ní bez vážných ekologických dopadů čerpat dlouhodobě. Je to zdroj budoucnosti.

Krajina se proměňuje podle mnoha přírodních vlivů a lidských zásahů a dostává tak osobnost. Ta potom přímo či nepřímo zase zpětně ovlivňuje vývoj jak fyzických vlastností jejích obyvatel (pojetí evoluční), tak i jejich psychiku. Vlastnosti každé krajiny předurčují rozličné podoby lidských kultur. Krajina nás formuje.

Nicméně v posledních letech možná opravdu pro řadu lidí přibývá důvodů odskočit si někam, „kde to je hezké“. Potom se ale musíme ptát: proč už to není hezké tady?

Odborníci (a myslím tím lidi kvalifikované, nikoliv samozvané „znalce“) celkem oprávněně upozorňují na probíhající dramatické (a nevratné) změny krajiny, které (mimo jiné) snižují její obyvatelnost. Nebijí tolik do očí, jelikož probíhají plynule a my jim nevědomky přivykáme, ale postupují neustále. Např. chaotická zástavba, eroze půdy, ekologická nestabilita, kontaminace automobilovým provozem, poškození krajinné struktury, odpady aj. Na mnoha úrovních se skutečně děje něco mimořádného. Druzí naopak tvrdí, že to je nezbytný průvodní jev našeho *blahobytu a rozvoje*, a že je potřeba zachovat klid. Krajinu prý totiž vlastně nejde zničit. Vždycky se bude znovu regenerovat. To je sice pravda, ovšem lze zničit krajinný typ, který je příhodný k životu. A to život je, s odpuštěním, v našem zájmu.

Většinou se přeje do nového roku hodně štěstí a zdraví. K tomu bych rád přidal ještě otevřenost, rozum, skromnost a především: abychom tu bydleli rádi.